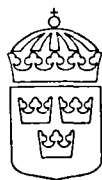

Utbildningsutskottets betänkande

1986/87:2

om vissa grundskolefrågor m. m.

UbU
1986/87:2

Motionerna

1985/86:Ub201 Av Sonja Rembo (m) och Anita Bråkenhielm (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om en sådan översyn av grundskolans läroplan att skolans undervisning i realiteten kommer att motsvara de krav på kristendomsundervisningens innehåll som anges i motionen.

1985/86:Ub203 av Barbro Sandberg (fp) och Kenth Skårvik (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts angående vikten av ämnet maskinskrivning.

1985/86:Ub209 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till lagutskottet remitterade motionen 1985/86:L212 – yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om initiativ till en översyn av skolans sexualundervisning i enlighet med vad som anförts i motionen.

1985/86:Ub212 av Margareta Persson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en central vägledning för skolskjutsverksamhet bör utarbetas.

1985/86:Ub214 av Alf Svensson (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen beslutar uttala sig för att skolan skall värdeförankras i den kristna etiken,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om kristendomsämnets utrymme inom orienteringsämnenas ram,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökade inslag av praktiska och estetiska ämnen i skolundervisningen.

1985/86:Ub216 av Elisabeth Flectwood (m) och Ann-Cathrine Haglund (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att undervisning i teckenspråk som hemspråk skall vara statsbidragsberättigad.

1985/86:Ub 220 av Kersti Johansson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av förstärkning av ämnet religionskunskap och i synnerhet kristendom.

1985/86: Ub224 av Wivi-Anne Cederqvist m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av att undervisning i äldrekunskap och olika handikapp införs i grundskolans läroplan för samtliga stadier.

UbU 1986/87:2

1985/86: Ub233 av Börje Stensson (fp) och Erling Bager (fp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till konkreta mål för trafikantutbildningen i skolan.

2. att riksdagen begär att regeringen verkar för att varje elev, oberoende av rektorsområde, får ta del av en kontinuerlig trafiksäkerhetsundervisning som syftar till att öka elevens förmåga att klara sig i trafiken.

1985/86: Ub246 av Göthe Knutson (m) och Gullan Lindblad (m) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen vidtar sådana åtgärder att eleverna i våra svenska skolor lär sig en lättskriven och lättläst handstil.

1985/86: Ub248 av Filip Fridolfsson (m) och Göran Ericsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av att tillsätta skolpräster.

1985/86: Ub250 av Inga Lantz (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det är angeläget att alla elever och studerande på olika utbildningsnivåer bibringas kunskaper om ett kärnvapenkrigs ohyggliga effekter.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det är angeläget att skolpersonalen understödjer elever i grund- och gymnasieskolan att bedriva en aktiv fredskamp för att förhindra ett kärnvapenkrig.

1985/86: Ub252 av Gunnar Björk i Gävle (c) och Gunhild Bolander (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att skolöverstyrelsen får i uppdrag att klarlägga för kommunerna skolmåltidens betydelse som en pedagogisk resurs samt att undanröja diskrepansen mellan läroplanen och skollagen.

1985/86: Ub260 av Kenth Skårvik (fp) och Leif Olsson (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ämnet religionskunskap i grundskolan bör få den ställning som Lgr 80 ger uttryck för.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sägs om att hos skolöverstyrelsen begära en utvärdering av religionsämnets ställning inom grundskolan med betoning på såväl lärarnas ämneskompetens som kunskapsnivån hos eleverna.

1985/86: Ub267 av Ingrid Ronne-Björkqvist (fp) och Carl-Johan Wilson (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utvärdering av vilken inverkan den nya läroplanen fått på ämnet religionskunskap.

1985/86: Ub281 av Birgitta Rydle (m) och Hans Nyhage (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en skyndsamt utvärdering av effekterna av slopandet av alternativkurserna i tyska och franska på grundskolans högstadium samt att i utvärderingen skall ingå en kartläggning av hur den av riksdagen beslutade resurstilldelningen till dessa språk har använts.

1985/86: Ub292 av Per Unckel m. fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ökade valmöjligheter i högstadiet i enlighet med vad som i motionen anförts.
2. att riksdagen beslutar avskaffa nuvarande tidsbegränsning för nivå-gruppering på grundskolans högstadium.
3. att riksdagen beslutar att möjlighet skall finnas till lärlingsutbildning efter årskurs 8 i enlighet med vad som i motionen anförts.
4. att riksdagen beslutar om ändrade regler för anpassad studiegång i enlighet med vad som i motionen anförts.
5. att riksdagen beslutar att återinföra rätten att bevilja skolgångsbe-frielse i enlighet med vad som i motionen anförts.

1985/86: Ub299 av Ingvar Eriksson (m) och Arne Svensson (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om stärkande av det kristna budskapets ställning inom ämnet religionskunskap.

1985/86: Ub301 av Ann-Cathrine Haglund (m) och Elisabeth Fleetwood (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till hur språkens ställning skall stärkas i grundskola och gymnasium.

1985/86: Ub801 av Bengt Kronblad (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära åtgärder för att utveckla miljöinformationen i skolan samt för att förbättra utbildningen i miljöfrågor för lärarna.

1985/86: Ub808 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådana förändringar inom utbildningsväsendet att den enskildes kunskapsutveckling sätts i första rummet.
2. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av grundskolans läro-plan i syfte att markera de enskilda ämnenas ställning.
3. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av grundskolans läro-plan i syfte att garantera tillräcklig tid för det centrala ämnesinnehållet.

1985/86: Ub828 av Sten-Ove Sundström m. fl. (s) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av att de hörselhandikappades teckenspråk ingår som obligatoriskt ämne i grundskolans läroplan.

1985/86: Ub831 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till arbetsmarknadsutskottet remitterade motionen 1985/86: A604 – såvitt nu är i fråga yrkas

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om jämställdhetsansvariga vid varje länsskol-nämnd.
4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om yrkesorientering samt om verksamhet för arbetslösa flickor som slutat skolan.

8. att riksdagen begär att regeringen uppdrar åt skolöverstyrelsen och universitets- och högskoleämbetet att göra en utvärdering av hur skolans mål om jämställdhet omsätts i praktisk handling och hur man vid de olika lärarhögskolorna hanterar jämställdhetsfrågorna.

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om försöksverksamhet med systematiskt bedriven yrkesvägledning.

1985/86: A803 av Ann-Cathrine Haglund (m) och Birgitta Rydle (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skolan aktivare skall uppmärksamma flickornas studie- och yrkesval, upplysa om att egenföretagande kan vara ett framtida arbete och ge dem en positiv syn på den nya teknikens möjligheter att ge arbete och arbetsuppgifter.

Utskottet

I det följande behandlar utskottet ett antal motioner vilka väckts under den allmänna motionstiden under riksmötet 1985/86 och som tar upp frågor vilka i huvudsak rör grundskolan.

Allmänt om läroplanen

I motion 1985/86: Ub808 (m) redovisas en utförlig kritik mot det synsätt och den "samhälleliga" utgångspunkt som enligt motionärerna för närvarande styr utbildningspolitiken. I motionen anförts bl.a. att skolans mål anges i samhälleliga termer och att den högre utbildningens utgångspunkt är arbetsmarknadsbehov vilka definierats av politiker. Motionärerna vill med en rad exempel visa att situationen i skolan är långt ifrån tillfredsställande när det gäller kunskapsnivån i vissa ämnen. Motionärerna presenterar ett reformprogram vilket innefattar en rad åtgärder inom hela utbildningsväsendet, vilka gemensamt avses leda till att *den enskildes kunskapsutveckling* sätts i första rummet. Riksdagen bör av regeringen begära förslag till förändringar inom utbildningsväsendet i detta syfte (yrkande 1). Som ett inslag i det föreslagna reformprogrammet anges att undervisningen skall ske i ämnen. Motionärerna accepterar inte någon upplösning av ämnesstrukturen. En översyn av grundskolans läroplan bör sålunda göras i syfte att markera *de enskilda ämnenas ställning* (yrkande 2). Vidare förordas i motionen en översyn av skolans ämnen i syfte att koncentrera undervisningen till "det verkligt centrala". Läraren skall ges det avgörande inflytandet över hur undervisningstiden används. Tillräcklig tid för det centrala ämnesinnehållet bör garanteras (yrkande 3).

Utskottet vill mot bakgrund av vad som anförts i motionen återge den nya skollagens (1985: 1100) inledande paragraf.

Genom grundskolan, gymnasieskolan och andra motsvarande skolformer, anordnar samhället utbildning för barn och ungdomar.

UbU 1986/87:2

Utbildningens allmänna mål är att ge eleverna kunskaper, utveckla deras färdigheter och i samarbete med hemmen främja deras utveckling till harmoniska människor och till dugliga och ansvarskännande samhällsmedlemmar.

I läroplanens för grundskolan (Lgr 80) avsnitt om mål och riktlinjer anges bl. a. följande vid beskrivningen av skolans mål.

Det är en huvuduppgift för skolan att eleverna får goda kunskaper och färdigheter. Skolan skall genom skolarbetet och i samarbete med hemmen stimulera elevernas verksamhetslust och fostra dem till ansvar, till goda arbets- och fritidsvanor och till ett demokratiskt handlingsätt. Kunskaper, färdigheter, normer och värderingar skall genom skolans försorg inte endast föras vidare från en generation till nästa utan även aktivt bearbetas och vidareutvecklas.

Vad skollagen och läroplanen föreskriver om skolans målsättning skall ligga till grund för all verksamhet i skolan. Utskottet finner inte anledning att föreslå sådana ändringar i centralt meddelade bestämmelser som skulle innebära en ny målsättning i riktning mot en – som utskottet uppfattar motionen – alltför ensidig och förenklad syn på skolans uppgift. Utskottet anser likaså att det inte finns anledning att utgå från annat än att ansvariga myndigheter på skilda nivåer och skolan själv med all personal i sin verksamhet strävar efter att uppfylla de av statsmakterna i stor politisk enighet angivna målen. Utskottet har kunnat konstatera att brister som iakttagits i fråga om kunskapsinhämtande och kunskapsnivå hos eleverna föranleder åtgärder för att förbättra situationen. Som exempel härpå kan utskottet peka på den av motionärerna angivna undersökningen av skolelevernas matematikkunskaper, vilken föranlett en översyn av undervisningen i matematik inom skolväsendet. En rapport i ämnet (Ds U 1986:5) har nyligen överlämnats till regeringen. Regeringen beslutade den 25 september 1986 att en studiedag vid landets grundskolor skall ägnas åt matematikundervisningen i grundskolan. Lärarna skall då ges tillfälle att diskutera hur matematikundervisningen skall kunna förbättras. SÖ har fått i uppdrag att ta fram ett särskilt material för ändamålet. Vidare har beslutats om särskilda åtgärder avseende fortbildningen av lärare. Sammanlagt anslås 5 milj. kr. för omedelbara insatser för att förbättra matematikundervisningen.

Med det anförda avstyrker utskottet yrkande 1 i motion 1985/86:Ub801.

Utskottet har under de två närmast föregående riksmötena utförligt behandlat frågan om undervisning i enskilda ämnen resp. undervisning i ämnesblock, dels i samband med behandlingen av regeringens förslag om ny grundskollärarytbildning (prop. 1984/85:122, UbU 1984/85:31, rskr. 1984/85:366), dels vid behandlingen av motioner väckta under allmänna motionstiden år 1985 (UbU 1985/86:1 s. 10 f.). Utskottet har därvid bl. a. velat slå fast att det i läroplanen för grundskolan (Lgr 80) inte är fråga om att ersätta studierna i de enskilda orienteringsämnena på grundskolans högstadium med en total integrering av ämnena i ämnesblock. Undervis-

ningen skall bestå av både ämnesundervisning och ämnesövergripande undervisning. Utskottet vill i detta sammanhang tillägga att varje ämne eller ämnesblock har en bestämd tid tillmätt i skolans timplan för att garantera att stoff av olika slag beaktas i lika mån i alla svenska skolor. Vad gäller lärostoffets gruppering, undervisningens uppläggning och planering inom ämnena och över ämnesgränserna vill utskottet hänvisa till vad som föreskrivs i Lgr 80 (s. 41 f.). Utskottet finner inte skäl att föreslå en översyn av läroplanen i enlighet med yrkande 2 i förevarande motion och avstyrker därmed yrkandet.

Beträffande motionärernas yrkande om översyn av läroplanen för att garantera tillräcklig tid för det centrala ämnesinnehållet vill utskottet erinra om att frågan om grundläggande basfärdigheter och de baskunskaper i de centrala ämnena som varje elev måste ha tillägnat sig på resp. stadium behandlades i 1985 års budgetproposition (bil. 10 s. 13). Utskottet har inhämtat att SÖ avser att under år 1987 redovisa ett av regeringen sedermera beslutat uppdrag till överstyrelsen om underlag för preciseringar av sådana basfärdigheter och baskunskaper. Med hänvisning härtill avstyrks även yrkande 3 i motionen.

I motion 1985/86: Ub292 (m) föreslås en rad förändringar av grundskolans högstadium vilka har sin utgångspunkt i tankegångar liknande dem som framförts i den i det föregående behandlade motionen. Motionärerna anför att alla barn och ungdomar har rätt att få en utbildning som utvecklar deras inneboende förmåga. *Större valmöjligheter på högstadiet* är nyckeln till en skola som engagerar och utvecklar alla. Därför bör flera meningsfulla valalternativ erbjudas eleverna. I motionen ges en modell för flera valmöjligheter, vilken innefattar ett sammanlagt utrymme för tillvalet om 23 stadiaveckotimmar. Riksdagen bör hos regeringen begära förslag om ökade valmöjligheter på högstadiet i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkande 1). Vidare bör enligt motionen den nuvarande tidsbegränsningen för *nivågruppering* på grundskolans högstadium avskaffas. De regler bör tas bort som förhindrar en angelägen anpassning av undervisningssituationen till elevernas behov och intressen. Om man finner det ändamålsenligt att gruppera eleverna med hänsyn till en sådan anpassning, bör inga hinder föreligga, anför motionärerna (yrkande 2). För elever med utpräglad skolleda bör *lärlingsutbildning* kunna påbörjas efter årskurs 8 (yrkande 3).

Riksdagen har under de två sista riksmötena på utskottets förslag avslagit motionsyrkanden om ökad differentiering av högstadiet (UbU 1984/85:4 och 1985/86:1). Utskottet anser att det ej heller med utgångspunkt i den av motionärerna skisserade modellen för tillval finns skäl för riksdagen att biträda förslag om sådana förändringar av högstadiet som kan innebära att vissa grundläggande principer om enhetlig och sammanhållen organisation för grundskolan, varom stor politisk enighet har rått, frångås. Med hänvisning härtill och till vad utskottet tidigare anför i ämnet avstyrker utskottet yrkande 1 i motion 1985/86: Ub292.

Utskottet behandlade under det förra riksmötet utförligt frågan om nivågruppering (UbU 1985/86:1). Utskottet pekade därvid på möjligheterna att genom verksamheten med arbetsenheter kunna anordna gruppundervis-

ning efter elevernas behov och därmed möjliggöra en mer individualiserad undervisning. Utskottet erinrade även om möjligheten för elev att efter beslut av elevvårdskonferensen få arbeta i särskild undervisningsgrupp för specialundervisning i ett eller flera ämnen. Utskottet har emellertid inte velat medverka till en sådan ändring av läroplanen som skulle medföra en utveckling av skolan mot en regelmässig statisk nivågruppering av eleverna. Då utskottet inte har ändrat uppfattning i frågan avstyrks yrkande 2 i förevarande motion.

Utskottet avstyrkte våren 1985 ett motionsledes framfört förslag om möjlighet till lärlingsutbildning efter årskurs 8 (UbU 1984/85:16). Härvid anförde utskottet att det är skolans uppgift att söka förebygga uppkomsten av situationer som kan leda till att arbetet förläggs utanför skolan. Med samma motivering avstyrker utskottet yrkande 3 i motionen.

I motion 1985/86:Ub292 föreslås vidare dels att de lokala skolmyndigheterna bör få större möjlighet att i särskilda fall medge *anpassad studiegång*, dels att rätten att i särskilda fall bevilja *skolgångsbefrielse* bör återinföras (yrkandena 4 och 5). Dessa åtgärder kan enligt motionärerna bidra till att skoltrötta elever senare känner det lättare att återuppta sina studier.

Frågan om anpassad studiegång och skolgångsbefrielse prövades av riksdagen våren 1985 (prop. 1984/85:100 bil. 10, UbU 1984/85:16, rskr. 1984/85:234). Efter tillstyrkande av utskottet beslutade riksdagen att bestämmelserna i skollagen om skolgångsbefrielse skulle slopas. Däremot avslogs ett motionsledes framfört förslag att även skolförordningens bestämmelser om anpassad studiegång skulle tas bort. I sammanhanget framhölls emellertid att anpassad studiegång måste användas med största restriktivitet och att den skall ses som en åtgärd i sista hand. Föredragande statsrådet hade markerat den restriktiva inställningen till anpassad studiegång genom att betona att skolstyrelsen bör besluta i varje enskilt fall.

Utskottet hänvisar till riksdagens tidigare behandling av anpassad studiegång och skolgångsbefrielse och avstyrker därmed såväl yrkande 4 som yrkande 5 i motion 1985/86:Ub292.

Enligt motion 1985/86:Ub214 (c) är skolan "delvis överteoriserad". Alla elever – även teoretiskt begåvade elever – har nytta av mer praktiska aktiviteter och praktiskt arbete i skolan. Motionären framhåller att det är växelspelet mellan praktiska erfarenheter och teoretiska problemlösningar som ger eleverna maximala utvecklingsmöjligheter. Skolan måste därför öka inslagen av *praktisk verksamhet* liksom av *estetiska aktiviteter* (yrkande 6). I första hand kan det ske inom ramen för nuvarande skolämnen. I andra hand bör timfördelningen mellan ämnena om möjligt förskjutas mot större andel praktiska och estetiska ämnen.

Den nuvarande fördelningen av timmar i läroplanens timplaner har tillkommit efter noggranna överväganden i anslutning till beslutet om ny läroplan för grundskolan år 1979 (prop. 1978/79:180, UbU 1978/79:45, rskr. 1978/79:422). Läroplanen genomfördes i sin helhet läsåret 1982/83 och har sålunda varit i bruk endast fyra hela läsår. Utskottet har erfarit att SÖ med mycket stor uppmärksamhet följer verksamheten med de prak-

tisk-estetiska ämnena i grundskolan. Läroplanen ger enligt utskottets mening ett gott stöd för de skolor och de lärare som inom de nuvarande ämnenas ram vill öka praktiska och estetiska inslag. Utskottet vill i sammanhanget erinra om den satsning på kultur i skolan som skedde genom riksdagens beslut våren 1985 om särskilda medel (15 milj. kr.) till utvecklingsarbete med kultur i skolan. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1985/86: Ub214 yrkande 6.

UbU 1986/87:2

Ämnet religionskunskap m. m.

I motion 1985/86: Ub214 (c) anför bl. a. att skolan under de senaste decennierna gjorts neutral till olika livsåskådningar. Det har emellertid enligt motionären visat sig att neutraliteten och objektiviteten ofta utvecklats till likgiltighet inför livsåskådningsfrågor. Frånvaron av uttalade grundvärderingar för skolans verksamhet skapar bl. a. oro bland föräldrar och barn. Det är, menar motionären, en allvarlig felbedömning att skolan kan fungera i ett ideologiskt vakuum. Endast genom ett närmande till den *kristna etiken* och ett bejakande av det kristna kärleksbudet kan skolan åter få en hållbar grund för sitt arbete. I motionen hemställs att riksdagen uttalar sig för att skolan skall värdeförankras i den kristna etiken (yrkande 1).

Utskottet finner det angeläget att ta upp motionärens påstående att skolans objektivitet avseende skilda livsåskådningsfrågor "ofta utvecklats till likgiltighet inför livsåskådningsfrågor" samt vad i motionen sägs om frånvaro av uttalade grundvärderingar och om ett ideologiskt vakuum.

I avsnittet "Fostran och utveckling" i läroplanens målbeskrivning heter det att skolan skall fostra. Det innebär att skolan aktivt och medvetet skall påverka och stimulera barn och ungdomar att vilja omfatta vår demokratiska grundläggande värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk, vardaglig handling. Det är en huvuduppgift för skolan att väcka respekt för sanning och rätt, för människans egenvärde, för människolivets okränkbarhet och för rätten till personlig integritet. Skolan skall, sägs det också, söka grundlägga solidaritet med eftersatta grupper inom och utom landet. Utskottet vill framhålla dessa läroplanens riktlinjer och därjämte betona vad i läroplanen sägs om att skolan skall vara öppen för att skiljaktiga värderingar och åsikter framförs. Samtidigt skall emellertid skolan sålunda hävda vår demokratiska väsentliga värden och klart ta avstånd från allt som strider mot dessa. Skolan får alltså inte ställa sig neutral eller passiv i fråga om det demokratiska samhällets grundläggande värderingar.

Utskottet erinrar om att de i läroplanen angivna grundläggande värderingarna skall vara utgångspunkten för de regler som man i de enskilda skolorna kommer överens om för att arbetet och samvaron skall fungera i klasser och i skolan.

Skolan kompletterar hemmets påverkan och fostran. Huvudansvaret vilar alltid på hemmet. Skolan bör inte påverka barnen i konfessionellt hänseende.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motion 1985/86: Ub214 yrkande 1.

I några motioner behandlas ämnet religionskunskap varvid särskilt berörs undervisningen i *kristendomskunskap*. Enligt motion 1985/86:Ub214 (c) yrkande 5 bör en garanterad minimitid finnas för kristendomskunskapen inom de samhällsorienterande ämnena och uppgå till två veckotimmar (sex stadielveckotimmar) hela grundskolan igenom. I motion 1985/86:Ub260 (fp) erinras om vad i läroplanen för grundskolan anges om antalet undervisningstimmar för ämnet religionskunskap inom ramen för de samhällsorienterande ämnena. Motionärerna menar att mycket talar för att eleverna inte får den undervisning i tid som läroplanen anger och begär ett uttalande av riksdagen med den innebörden att ämnet religionskunskap skall få den ställning som läroplanen ger uttryck för (yrkande 1). I motion 1985/86:Ub201 (m) yrkande 1 begärs att riksdagen hos regeringen hemställer om en sådan översyn av grundskolans läroplan att skolans undervisning i realiteten kommer att motsvara de krav på *kristendomsundervisningens innehåll* som anges i motionen. Motionärerna framhåller bl. a. att en ny generation inte får berövas rätten att göra bekantskap med Bibeln och andra kristna urkunder. Liknande tankegångar återfinns i motion 1985/86:Ub220 (c), vari det bl. a. anföras att ämnet religionskunskap bör få en starkare ställning i skolan. Enligt motionärens uppfattning är det angeläget att de kristna värderingarna förs vidare till kommande generationer, och hon begär att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av förstärkning av ämnet religionskunskap och i synnerhet kristendom. Det kristna budskapets ställning inom ämnet religionskunskap behandlas i motion 1985/86:Ub299 (m). Denna bör stärkas (yrkande 1). Motionärerna anser att den bästa information som kan ges för att hem och skola skall kunna fostra de unga till ansvar och hederlighet är insikten i det kristna budskapet, tio Guds bud, kristen moral och etik.

Utskottet har flera gånger haft anledning att behandla skolundervisningen i religionskunskap.Utförligt togs frågan upp under 1982/83 års riksmöte, varvid motionsyrkanden avstyrktes av utskottet vilka hade i huvudsak samma innebörd som de nu föreliggande (UbU 1982/83:4 s. 8 ff.). Utskottet hänvisar till de då anförda motiveringarna för avslag men vill i förevarande sammanhang tillägga följande.

Som utskottet har anført i det föregående skall skolans undervisning i religionskunskap vara neutral i konfessionellt hänseende. Däremot skall i undervisningen enligt läroplanen ingå studium av kristendomen och den kristna traditionen, varvid självfallet bibeln skall inta en central plats (jfr Lgr 80 s. 127 f.). Vad gäller omfattningen i antal timmar framgår av föreskrifterna för timplanerna att ämnet religionskunskap skall ha 222 lektioner på lågstadiet, 175 på mellanstadiet och 185 på högstadiet, vilket motsvarar sex stadielveckotimmar på lågstadiet, litet mindre än fem stadielveckotimmar på mellanstadiet och fem stadielveckotimmar på högstadiet.

Utskottet har i det föregående vid behandlingen av motion 1985/86:Ub214 yrkande 1 behandlat frågan om kristen etik i skolan.

Utskottet är inte berett att med anledning av förevarande motioner förorda ändringar i läroplanen avseende ämnet religionskunskap. De bör därför avslås av riksdagen.

I ett par motioner framställs yrkanden om en *utvärdering avseende ämnet religionskunskap*. Med hänvisning till bl.a. att 1979 års beslut om ny läroplan för grundskolan innebar att ämnet skulle integreras med andra orienteringsämnena, men samtidigt fick en särställning bland orienteringsämnena med ett i timplanebestämmelserna angivet utrymme hemställs i motion 1985/86: Ub267 (fp) att riksdagen av regeringen begär en utvärdering av vilken inverkan den nya läroplanen har fått på ämnet religionskunskap. Enligt motion 1985/86: Ub260 (fp) yrkande 2 bör SÖ utvärdera religionsämnets ställning inom grundskolan med betoning på såväl lärarnas ämneskompetens som kunskapsnivån hos eleverna.

Mot bakgrund av vad som anförs i motionerna finner utskottet skäl att framhålla att ämnet religionskunskap självfallet skall ha det utrymme inom ramen för de samhällsorienterande ämnena som läroplanen anger och utskottet i det föregående har redovisat. Utskottet vill erinra om att kunskaper om kristendomen innebär kunskaper om det svenska kulturarvet. I takt med att Sverige blir ett mångkulturellt samhälle ökar emellertid också vikten av att ha goda kunskaper om andra kulturers religioner.

Utskottet erinrar om att det ingår i SÖ:s reguljära uppgifter att följa utvecklingen av undervisningen i grundskolan och utvärdera den samt ta initiativ till förändringar, om det bedöms vara påkallat. Utskottet anser mot denna bakgrund inte att riksdagen med anledning av de nu behandlade motionerna skall begära att regeringen i särskild ordning föranstaltar om en utvärdering i enlighet med motionärernas krav.

Vad gäller påtalade brister i lärarnas kompetens för undervisning i religionskunskap har utskottet tidigare behandlat av motionärer framförda förslag om ökade utbildningsinsatser i bl.a. religionskunskap (UbU 1984/85: 15 och 1985/86: 13). Med hänvisning bl.a. till att religionskunskap är ett av regeringen prioriterat ämne avstyrktes motionerna.

Riksdagen har beslutat om ny lärarutbildning för grundskolan (prop. 1984/85: 122, UbU 1984/85: 31, rskr. 1984/85: 366). För närvarande pågår planeringen av den utbildningen. Utskottet utgår från att ansvariga utbildningsmyndigheter härvid beaktar de speciella problem i avseende på ämnesmetodiken som förefaller sammanhånga med undervisningen i religionskunskap.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1985/86: Ub260 yrkande 2 och 1985/86: Ub267.

Även i motion 1985/86: Ub248 (m) framhålls att kristendomen i skolan måste återfå en starkare ställning. Motionärerna föreslår att varje elev skall erbjudas möjlighet att samtala med en *skolpräst*. Denne kan också genom att medverka i undervisningen ge stöd åt läraren i religionskunskap. I motionen yrkas att riksdagen skall göra ett uttalande om behovet att tillsätta skolpräster.

Genom medverkan i skolan av kristna och andra ideella föreningar och genom frivilliga insatser av föreningsledare samt genom verksamhet bedrivna av kyrkan och frikyrkorna riktad till skolan bör syftet med motionens yrkande kunna bli tillgodosett. Utskottet avvisar därmed tanken att skolmyndighet skall kunna tillsätta skolpräst. Med det anförda avstyrks motionen.

I motion 1985/86:Ub281 (m) erinras om riksdagens beslut år 1979 om ny läroplan för grundskolan (prop. 1978/79:180, UbU 1978/79:45, rskr. 1978/79:422). Beslutet innebar bl. a. att *alternativkurserna i B-språk* (tyska och franska) skulle avskaffas samtidigt som den nya läroplanen infördes. Motionärerna pekar på att riksdagen samtidigt som sin mening gav regeringen till känna att B-språk skulle garanteras samma resurser som tillkom ämnena läsåret 1981/82. Det finns nu enligt motionärerna anledning att göra en utvärdering av vad som hänt med undervisningen i tyska och franska på grundskolans högstadium och vilka effekter förändringen fått på språkundervisningen i gymnasieskolan. I utvärderingen bör också ingå en kartläggning av hur den av riksdagen beslutade resurstilldelningen till B-språken har använts.

Utskottet har inhämtat att det inom SÖ pågår en utvärdering av undervisningen i B-språk som tar sikte på såväl den pedagogiska situationen som resurstilldelningen. Resultatet av utvärderingen beräknas föreligga om ett år. Då motionärernas yrkande är tillgodosett genom den av SÖ redan vidtagna åtgärden bör motionen avslås av riksdagen.

I motion 1985/86:Ub301 (m) framförs förslag till en rad åtgärder för att stärka *språkens ställning i det svenska skolväsendet*. Motionärerna hänvisar till att ett litet land som Sverige är mycket beroende av handel och andra kontakter, inte minst kulturella, med andra länder. En grundförutsättning för sådana kontakter är goda kunskaper och färdigheter i främmande språk. Motionärerna ser en tendens till att språkens ställning försämrats. Som ett led i att förbättra språkundervisningen bör det enligt motionen bl. a. anordnas försöksverksamhet med annat nybörjarspråk än engelska, försök med B-språk i årskurs 6, försök med utökat timtal för tillval av språk på högstadiet och försök med C-språk på högstadiet. Sammanfattningsvis hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag till hur språkens ställning skall stärkas i grundskola och gymnasium (yrkande 2).

Utskottet behandlade för ett år sedan utförligt ett likartat motionsyrkande (mot. 1985/86:1868, UbU 1985/86:1 s. 7 f.). Yrkandet avstyrktes av utskottet med hänvisning till ett antal åtgärder som vidtagits för att stärka språkens ställning i skolan. Utskottet pekade bl. a. på pågående och planerad försöksverksamhet med franska som första främmande språk i grundskolan och försök med engelskspråkig undervisning vid vissa gymnasieskolor samt verksamheten med utlandskurser för lärare.

Utskottet hänvisar återigen till de särskilda verksamheter som pågår i syfte att främja språkundervisningen i skolan. Utskottet instämmer i motionärernas principiella syn på betydelsen av gedigna språkkunskaper och utgår från att berörda skolmyndigheter och regeringen väger in argument av den art som anförts i motionen vid prövning av förslag som syftar till att stärka språkens ställning.

Utskottet vill i sammanhanget även hänvisa till vad utskottet anförde i sitt betänkande 1985/86:16 (s. 26 f.) i anledning av motionsledes framförda förslag om förstärkning av språkundervisningen i gymnasieskolan.

Med hänvisning till vad utskottet redovisat i frågan avstyrks motionen.

Ämnet *maskinskrivning* behandlas i motion 1985/86:Ub203 (fp). Motionärerna anför att ämnet är obligatoriskt, men saknar föreskrivet antal timmar. En integrering förutsätts ske med andra ämnen. Motionärerna menar att detta i praktiken visat sig ganska svårt att genomföra. Med hänvisning till användningen av datorer i undervisningen bör alla elever före användandet av en dator lära sig skriva maskin enligt touchmetoden.

Den nuvarande ordningen för grundskolans undervisning i maskinskrivning tillstyrktes av ett enigt utbildningsutskott i samband med riksdagens beslut våren 1979 om ny läroplan för grundskolan (UbU 1978/79:45). Föreskrifter om undervisningen i ämnet ges i Lgr 80 (s. 150 f.). Utskottet har erfarit att SÖ avser att ta fram ett servicematerial för ämnet maskinskrivning. Motionen bör med hänvisning till det anförda avslås av riksdagen.

I ett par motioner framförs önskemål om ökad undervisning i *teckenspråk*. Enligt motion 1985/86:Ub216 (m) bör riksdagen besluta att undervisning i teckenspråk som hemspråk skall vara statsbidragsberättigad. Motionärerna avser undervisning för hörande barn till döva föräldrar. Motionärerna anför bl.a. att statsbidrag i dag utgår till mycket små och udda språk, medan så ej är fallet beträffande teckenspråk. I motion 1985/86:Ub828 (s) behandlas situationen för sådana utvecklingsstörda som saknar tal. I allt större omfattning ingår teckenspråksinläring i tränings- och verksamhets- och utbildningsskolan för hörande, språklösa utvecklingsstörda elever. Genom att de kan kommunicera med omgivningen får de möjlighet att uttrycka sina känslor och behov. Samtidigt ökar deras självkänsla. Med hänvisning till att alla som kommer i kontakt med dessa elever borde kunna teckenspråk begärs i motionen ett uttalande av riksdagen om behovet av att de hörselhandikappades teckenspråk ingår som obligatoriskt ämne i grundskolans läroplan (yrkande 1).

Utskottet tar först ställning till förslaget i motion 1985/86:Ub216.

Mot bakgrund av en i motionen antydd jämförbarhet mellan hemspråk och teckenspråk, på vilken motionärerna synes grunda kravet på ett system för statsbidrag till teckenspråksundervisning som överensstämmer med vad som gäller för hemspråksundervisningen, vill utskottet i korthet erinra om vad i innehållsmässigt avseende gäller för undervisningen i hemspråk. I läroplanen föreskrivs att syftet med hemspråksundervisningen skall vara att vidmakthålla och utveckla kunskaper i det språk som barnet använder i sin dagliga miljö. Barnet får härigenom möjlighet att leva sig in i och känna samhörighet med föräldrarnas/vårdnadshavarnas kulturella bakgrund. I kursplanen för hemspråk anges bl.a. att eleverna skall få kunskaper om sin kulturella bakgrund, kulturtraditioner, religion, historia, folk, land (Lgr 80 s. 149). Utskottet behandlade våren 1985 vissa förslag av regeringen om hemspråksundervisningen i skolan, vilka hade principiell karaktär (prop. 1984/85:100 bil. 10, UbU 1984/85:12) och vilka byggde på förslag av Språk- och kulturarvsutredningen i dess betänkande (SOU 1983:57) "Olika ursprung – Gemenskap i Sverige. Utbildning för språklig och kulturell mångfald". Utskottet anslöt sig till vad föredragande statsrå-

det hade anförts om ett interkulturellt synsätt i undervisningen. I propositionen hade angivits att barnet skall ha etablerade kunskaper i hemspråket och att hemspråksundervisningen under inga omständigheter bör få karaktären av nybörjarundervisning. Riksdagen godkände på utskottets förslag vad i propositionen förordats i fråga om förutsättningarna för rätt till hemspråksundervisning i skolan.

Med det anförda menar utskottet att överväganden om statligt bidrag till undervisning i teckenspråk av hörande barn till döva föräldrar bör göras utan jämförelse med reglerna för hemspråksundervisningen.

Utskottet anser att det finns goda skäl för att på olika sätt söka tillmötesgå önskemål om undervisning i teckenspråk för de elever som nu är i fråga. Utskottet erinrar om möjligheten till sådan undervisning genom tillvalskurser på högstadiet. Vidare har regeringen anvisat särskilda medel till kurser i teckenspråk på folkhögskolor för elever med döva syskon och till kurser för syskon till elever i specialskolan. Medel kan också utgå till dövföreningar för att dessa skall kunna anordna teckenspråkskurser. Vidare förekommer i studieförbundens regi studiecirklar med förhöjt statsbidrag. Utskottet har inget att erinra mot att regeringen, om den finner det möjligt, frigör ytterligare medel för de behov som kan föreligga i nu berört hänseende.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1985/86: Ub216.

När det gäller teckenspråk som obligatoriskt ämne i grundskolan har utskottet tidigare haft anledning att framhålla att ett införande av teckenspråk som läroämne i grundskolan skulle innebära ett alltför stort ingrepp i läroplanen och få konsekvenser för andra ämnen. Utskottet har även påpekat att det är en fråga om resurser, t. ex. tillgång på för teckenspråksundervisning kvalificerade lärare (UbU 1983/84:8). I det föregående har utskottet pekat på möjligheten till undervisning i teckenspråk inom ramen för tillvalet på högstadiet. Utskottet föreslår att riksdagen med hänvisning till det anförda avslår motion 1985/86: Ub828 yrkande 1.

Viss annan undervisning; m. m.

I den till lagutskottet remitterade motionen 1985/86: L212 (vpk) behandlas *de homosexuellas situation*. Motionärerna anser att riksdagen bör söka initiera regering och andra myndigheter till ett program för att rättsligt, socialt och ideologiskt gå till angrepp mot diskriminering och fördomar och för att uppnå likaberättigande för homosexuella på olika områden. Ett sådant program anses enligt motionen i första hand böra koncentreras kring fyra i motionen angivna avsnitt av samhällslivet, av vilka ett avser en bättre utformning av särskilt *skolans sexualundervisning*. Materialet för denna undervisning är enligt motionärerna ganska torftigt, ensidigt och konventionellt. Särskilt speglas detta i dess sätt att behandla homosexualitet. En av de mest centrala uppgifterna då det gäller att motverka fördomar är att ge ungdomen en korrekt bild av "relationen homo-/heterosexualitet". Med hänvisning till vad motionärerna anförts i nämnda motion yrkar de i motion 1985/86: Ub209 att riksdagen hos regeringen hemställer om

initiativ till en översyn av skolans sexualundervisning i enlighet med vad som anförs i den förut nämnda motionen.

UbU 1986/87:2

Utskottet vill med anledning av motionen anföra följande.

Med utgångspunkt i betänkandet (SOU 1974:59) Sexual- och samlevnadsundervisning utarbetade SÖ på uppdrag av regeringen en handledning för bruk i skolorna, Samlevnadsundervisning, SÖ 1979. Mot bakgrund av att den förblev alltför liten känd ute i skolorna och med anledning av abortkommitténs betänkande (Ds S 1982:8) uppdrog regeringen år 1984 åt SÖ att i samråd med berörda myndigheter och organisationer överväga behovet av åtgärder för att stödja och förbättra samlevnadsundervisningen. SÖ har sedermera i samråd med bl.a. lärargruppen inom Riksförbundet för sexuellt likaberättigande (RFSL) givit ut servicematerialet Samtala om samlevnad i två häften för respektive grundskolan och gymnasieskolan (S 85:3-4). Utskottet har erfarit att RFSL förklarat sig nöjt med materialet. Utskottet har också erfarit att – som en följd av utgivningen och olika informationsinsatser av SÖ – försäljningen av den nämnda handledningen har ökat, likaså har det blivit större efterfrågan på fortbildning för samlevnadsundervisning. SÖ planerar ytterligare informationsinsatser, bl.a. avseende smittoriskerna med AIDS.

Enligt utskottets uppfattning är syftet med motion 1985/86:Ub209 i huvudsak tillgodosett, varför den bör avslås av riksdagen.

Åberopande att både socialpolitiska och bostadspolitiska strävanden inriktas på att alla, även äldre, handikappade och långvarigt sjuka skall ha möjlighet att bo i en egen bostad framhålls i motion 1985/86:Ub224 (s) att det behövs kunskap och förståelse för att stärka grannkontakterna och gemenskapen i boendet för de äldre, svårt rörelsehindrade, utvecklingsstörda, missbrukare m.fl. Med hänvisning härtill begär motionärerna att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av att *undervisning i äldre kunskap och olika handikapp* införs i grundskolans läroplan för samtliga stadier.

Utskottet har tidigare behandlat information i handikappfrågor i skolan (senast UbU 1984/85:4 och 1985/86:2) och därvid bl.a. hänvisat till att frågor om människor med skilda slag av handikapp tas upp i läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan. Mot bakgrund av vad som anförs i den nu behandlade motionen vill utskottet peka på vad i läroplanen för grundskolan anges i målen för de samhällsorienterande ämnena. Där står det: "Undervisningen skall bidra till att eleverna får ökad förståelse för andra människor och deras villkor som en grund för vilja till jämlikhet och solidaritet. De skall lära känna vad som format och som formar människors liv. Eleverna skall därför ges rika tillfällen till kontakt med olika grupper av människor utanför skolan." (Lgr 80 s. 120.) I såväl de naturorienterande som de samhällsorienterande ämnena ingår enligt huvudmomenten för grundskolans samtliga stadier undervisning om människans olika åldrar och utveckling, villkoren för olika grupper i samhället och undervisning om handikapp och handikappades situation.

Den av motionärerna efterlysta undervisningen är – framgår det av det anförda – föreskriven i läroplanen. Skolan bör sålunda åtminstone kunna

medverka till att åstadkomma de goda förhållanden till äldre och handikappade m. fl. som anges i motionen.

Då motionsyrkandet om undervisning i äldre kunskap och om handikappade enligt utskottets mening är tillgodosett genom i dag gällande föreskrifter, avstyrker utskottet detsamma.

I motion 1985/86: Ub233 (fp) anföras att skolan har ett särskilt ansvar för barnens och ungdomarnas trafikfostran, inte minst mot bakgrund av att det årligen rapporteras ett stigande antal trafikolyckor i samband med skolstarten. Det faktum att *trafikantutbildning* inte är något egentligt skolämne medför tyvärr stora skillnader i undervisningen mellan olika rektorsområden och t. o. m. mellan olika skolor, menar motionärerna, som föreslår dels att riksdagen hos regeringen skall begära förslag till konkreta mål för trafikantutbildningen i skolan (yrkande 1), dels att riksdagen skall begära att regeringen verkar för att varje elev, oberoende av rektorsområde, får ta del av en kontinuerlig trafiksäkerhetsundervisning som syftar till att öka elevens förmåga att klara sig i trafiken (yrkande 2).

Utskottet avstyrkte under det förra riksmötet ett motionsledes framfört förslag om effektivare trafikundervisning i skolan och erinrade därvid dels om vad i läroplanen för grundskolan föreskrivs om trafikträning, dels om SÖ:s utförliga handledning Skolan och trafiken. Utskottet hänvisar härtill och vill i detta sammanhang tillägga att utskottet har erfarit att trafiksäkerhetsverket har medel för utvecklingsarbete på berört område och att samarbete sker mellan verket och SÖ om vissa projekt.

Det är angeläget att skolmyndigheterna uppmärksammat följer utvecklingen i vad gäller elevernas kunskaper om och deras uppförande i trafiken. Då utskottet utgår från att så sker, menar utskottet att motionen inte bör föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida, varför den avstyrks.

I motion 1985/86: Ub250 (vpk) ges kortfattat ett par exempel på förödande effekter av en atombombsexplosion över tätbefolkade samhällen. Motionären vill peka på det absurda i vår tids krissituation och hur livsviktigt det är att *arbeta mot ett kärnvapenkrig och att arbeta för fred*. Med hänvisning härtill föreslås i motionen att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det är angeläget att alla elever och studerande på olika utbildningsnivåer bibringas kunskaper om ett kärnvapenkrigs ohyggliga effekter (yrkande 1) samt att skolpersonalen understödjer elever i grund- och gymnasieskolan att bedriva en aktiv fredskamp för att förhindra ett kärnvapenkrig (yrkande 2).

Utskottet har tidigare utförligt behandlat skolans fredsundervisning och har därvid konstaterat att läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan innehåller sådana bestämmelser att undervisning i freds- och konfliktfrågor skall meddelas. Utskottet har funnit att läroplanens föreskrifter och av SÖ utgivet servicematerial samt fortsatt arbete med de aktuella frågorna från berörda myndigheters sida bör kunna medverka till att fredsundervisningen i skolan sker i tillfredsställande former (UbU 1984/85:4 och 1985/86:2).

Utskottet anser i likhet med motionären att skolan aktivt skall medverka i strävandena för fred. Skolan bör härvid kunna få hjälp och stöd utifrån av

såväl statliga organ som enskilda organisationer. Utskottet vill erinra om de riktlinjer för Röda korsets fredsarbete vilka har publicerats i höst av Svenska röda korsets centralstyrelse. Därav framgår bl. a. att Röda korset genomför utbildning och tar fram studiematerial i syfte att öka den internationella förståelsen och bidra till att öka kunskapen om folkrätt och mänskliga rättigheter.

Utskottet noterar vidare att SÖ i sin anslagsframställning för budgetåret 1987/88 (del I) ägnar ett särskilt avsnitt åt överlevnadsfrågorna, vari bl. a. fredsfrågor tas upp.

Med hänvisning till utskottets tidigare behandling av frågan och till vad utskottet nu har anfört vill utskottet understryka det angelägna i vad som anförs i förevarande motion, att skolan deltar i arbetet för fred. Då utskottet anser att förutsättningarna är goda för detta arbete och att det inte är påkallat att riksdagen gör de uttalanden som begärs i motionens båda yrkanden, bör motionen emellertid avslås av riksdagen.

I motion 1985/86: Ub801 (s) anförs att framför allt grundskolan i dag saknar möjlighet att ge en klar bild av *miljöfrågorna*. Motionären pekar på några av orsakerna till detta, t.ex. knapphändiga resurser för inköp av läromedel, brist på aktuella läromedel där miljöfrågorna redovisas samt brist på medel för större satsningar på lokala utvecklingsprojekt. Det framhålls i motionen att skolans miljöundervisning i grunden handlar om en framtida strategi för överlevnad och motionären erinrar bl. a. om försurningen, utarmningen av landskap, fauna och flora samt risken för klimatförändringar. Den särskilda satsning som år 1985 gjordes för kulturen i skolan kan enligt motionären delvis tjäna som modell för en särskild satsning på miljöinformation i skolan. Riksdagen bör, yrkar motionären, besluta att hos regeringen begära åtgärder för att utveckla miljöinformationen i skolan samt för att förbättra utbildningen i miljöfrågor för lärarna.

Utskottet behandlade under det förra riksmötet såväl fortbildning för lärare i miljöfrågor som skolans undervisning i dessa frågor (UbU 1985/86:13 och 1985/86:16). Utskottet, som hänvisar till den tidigare behandlingen av ämnet, vill i detta sammanhang tillägga att frågan om vår miljö tas upp på flera ställen i Lgr 80. Bl. a. anges i läroplanen att eleverna skall fostras till respekt för att hushålla med resurser och bruksföremål och för möjligheterna att återanvända vardagstingen. Då nedskräpning och förstörelse av enskild och gemensam miljö är otrivsamt och kostsamt och ett hot mot vår framtid skall eleverna på samtliga stadier undervisas i att aktivt arbeta med den egna omgivningen, ta ansvar för och vårda sin miljö och ta konsekvenserna av sitt handlande.

SÖ har nyligen givit ut kommentarmaterialet (1985:6) Miljölära och planerar ett temanummer om miljölära i skriftserien Värld och vardag. Vidare har SÖ i sammanfattningen av sin anslagsframställning för budgetåret 1987/88 i ett särskilt avsnitt, Skolan och överlevnadsfrågorna, tagit upp miljöfrågorna. Överstyrelsen anser det vara viktigt att undervisningen om miljöfrågor får den tid och den utformning i skolorna som anges i våra läroplaner. Undervisningen måste ge alla elever – oavsett kommande verksamhet – insikter som ger dem möjlighet att på ett välgrundat och

balanserat sätt ta ställning till de stora och uppofterande insatser som återstår för att ge nuvarande och kommande generation en god livsmiljö.

Utskottet vill i sammanhanget erinra om Svenska naturskyddsföreningens arbete med att producera informationsmaterial om olika natur- och miljövårdsfrågor. Utskottet har erfarit att föreningen under innevarande år satsar på att i samarbete med stiftelsen "Håll Sverige Rent" utarbeta material, som syftar till att öka kunskapen och medvetenheten om natur- och miljövård hos såväl lärare som elever.

Mot bakgrund av de redovisade förhållandena anser utskottet inte att motion 1985/86: Ub801 bör leda till någon särskild åtgärd från riksdagens sida. Med detta avstyrker utskottet motionen.

I motion 1985/86: Ub246 (m) åberopas den kritik som enligt vad som anförs i motionen har riktats mot den nya *handstil* som för tio år sedan infördes av SÖ i skolorna. Motionärerna vill inte utesluta att "den kritiserade SÖ-stilen" trots allt skall behållas, men anser att SÖ måste se till att lärarna får möjlighet att lära ut stilen på ett effektivt och riktigt sätt. Riksdagen bör, föreslår motionärerna, begära att regeringen vidtar sådana åtgärder att eleverna i våra svenska skolor lär sig en lättskriven och lättläst handstil.

SÖ beslutade år 1984 att göra en undersökning av handskrivningsundervisningen i landet. Den har genomförts dels som en analys av kvaliteten i högstadielävernans skrivstil, dels i form av en enkät bland lärare på grundskolans alla stadier. En rapport om undersökningen har just utkommit av trycket (R 1986:68). Utskottet har erfarit att det råder viss oklarhet om vilka lärare, främst på de högre stadierna, som har ansvaret för undervisningen i handstil. Utskottet har inhämtat att SÖ på grundval av den nämnda undersökningens resultat är beredd att vidta de åtgärder som krävs för att förbättra situationen och ge lärarna erforderligt stöd, bl.a. planeras ett kommentarmaterial i ämnet.

Med hänvisning till SÖ:s pågående arbete med frågan om undervisningen i handstil anser utskottet att motionärernas krav i huvudsak är tillgodosett. Motionen bör därför avslås av riksdagen.

Jämställdhetsarbetet i skolan

Flera motionärer för fram förslag om åtgärder inom skolväsendet för att ytterligare *främja jämställdheten mellan könen*.

I motion 1985/86: A604 (fp), vilken remitterats till arbetsmarknadsutskottet, anförs att barnen i förskolan och på lågstadiet möter nästan bara kvinnliga barnskötare, förskollärare och lågstadielärare. Ju högre upp i skolan de kommer, desto flera blir de manliga lärarna. Nästan alla rektorer är män. Den markant sneda könsfördelningen bland grundskolans lärare ger enligt motionärerna mer omfattande effekter avseende barnens uppfattning av vuxenvärlden än vad man vet i dag. De nuvarande förhållandena måste brytas och för detta behövs det någon som ger de lokala skolmyndigheterna stöd och råd i jämställdhetsarbetet. Ett sätt att åstadkomma detta är att utse någon *jämställdhetsansvarig vid varje länskolnämnd*. Förslag härom framförs i motion 1985/86: Ub831 (fp) yrkande 3.

Jämställdhetsaspekter anläggs i den första motionen även på elevernas yrkesval. Den snäva inriktningen av detta val och arbetsgivarnas fördomar leder till att arbetslösheten är betydligt högre bland flickor än bland pojkar. Med hänvisning härtill föreslås i motion 1985/86: Ub831 (fp) yrkande 4 att alla kommuner skall erbjuda alla *arbetslösa flickor* som slutar gymnasiet och högstadiet särskild yrkesorientering i form av studiebesök, sommarkurser och annat som ger en inblick i typiskt manliga yrken.

I motion 1985/86: A608 (s) påpekas bl.a. att flera projekt har utarbetats inom skolan för att stimulera flickor till arbete och vidareutbildning inom industrin. Erfarenheterna av detta skall användas i det fortsatta arbetet med att stimulera icke traditionella yrkesval. Detta är enligt motionärerna bra, men ytterligare insatser behövs inte minst på övriga områden med pojkdominans. Med hänvisning till vad som anförts i motionen föreslår motionärerna att riksdagen begär att regeringen uppdrar åt SÖ och universitets- och högskoleämberget (UHÄ) att göra en utvärdering av hur skolans mål om jämställdhet omsätts i praktisk handling och hur man vid de olika lärarhögskolorna hanterar jämställdhetsfrågorna (yrkande 8). Vidare förordar motionärerna att försöksverksamhet med systematiskt bedriven yrkesvägledning kommer till stånd i enlighet med jämställdhetskommitténs förslag i betänkandet Förvärvsarbete och föräldraskap (SOU 1982: 18) i syfte att bryta det traditionella yrkesvalet (yrkande 9). Även i motion 1985/86: A803 (m) slutligen uppmärksammas yrkesvägledningens roll i nu berört hänseende. Skolans studie- och yrkesrådgivning måste mycket aktivare uppmärksamma flickornas studie- och yrkesval och inte minst klargöra för dem vilka möjligheter som finns att driva egna företag. Skolan bör också ge flickorna en positiv syn på den nya teknikens, inte minst datateknikens, möjligheter att ge arbete och arbetsuppgifter (yrkande 2).

Utskottet vill inledningsvis peka på att utskottet under de senaste riksmötena ingående har behandlat frågor som avser skolans medverkan i arbetet för jämställdhet mellan kvinnor och män. I betänkandet UbU 1983/84:4 togs enbart jämställdhetsfrågor upp till behandling. Utskottet har senare i betänkandena UbU 1984/85:5 och 1985/86:1 haft anledning att återkomma till jämställdhetsfrågorna i anledning av motionsledes framförda förslag av i huvudsak samma innehåll som de nu föreliggande motionerna. Utskottet har därvid med hänvisning till de förutsättningar som föreligger för ett fortsatt medvetet arbete med de aktuella frågorna inte funnit det motiverat att föreslå riksdagen att vidta någon särskild åtgärd på området.

Utskottet har även under innevarande riksmöte behandlat frågan om jämställdhet mellan kvinnor och män. Då fästes särskilt avseende vid strävandena att få flera kvinnliga skolledare (prop. 1985/86: 173, mot. 1985/86:622, UbU 1986/87:1). Utskottet underströk vikten av att de lokala skolmyndigheterna utnyttjade de möjligheter som ges genom tillkomsten av det samlade programmet för skolledarutbildning att ytterligare verka för könsmässig jämställdhet i arbetslivet.

Utskottet hänvisar till den tidigare behandlingen i riksdagen av jämställdhetsfrågorna och vill i förevarande sammanhang dessutom peka på följande.

Såvitt gäller den statliga skoladministrationen finns föreskrivet i förordningen (1980:540) om jämställdhet mellan kvinnor och män i statlig anställning, m. m. att myndigheterna för varje budgetår skall upprätta en plan för sitt jämställdhetsarbete.

Utskottet kan ej biträda förslaget att en särskild person vid varje länskolnämnd skall ha som sin speciella uppgift att ansvara för jämställdhetsfrågorna i nämndens utåtriktade arbete gentemot skolorna. En sådan ordning kan enligt utskottets uppfattning få en effekt motsatt den som motionärerna önskar. Utskottet menar att all personal vid nämnden i sin verksamhet utåt skall känna ansvar för de nu aktuella frågorna och inte behöva hänvisa till någon speciell person och dennes ansvarsområde. Utskottet anser det sålunda inte motiverat att riksdagen särskilt uttalar sig om hur ifrågavarande verksamhet läggs upp. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motion 1985/86: Ub831 yrkande 3.

I timplanen för grundskolan anges klart att skolan skall verka för jämställdhet mellan kvinnor och män. Förutom detta övergripande mål föreskriver läroplanen att bl. a. jämställdhetsfrågor bör belysas i samverkan mellan flera ämnen. Skolledningen har ett speciellt ansvar för att material om könsrollsfrågor tillförs skolan och för att läroplanens syfte i detta avseende förverkligas. Skolan bör på olika sätt stimulera eleverna att välja yrke och vuxenroll oberoende av traditionella könsrollsföreställningar och den bild av könsrollerna som massmedia ofta förser oss med (Lgr 80 s. 36 f.). För arbetslivsorienteringen gäller att den skall inriktas mot jämställdhet mellan könen i familj, arbetsliv och samhälle i övrigt (Lgr 80 s. 28).

Beträffande verksamhet för arbetslösa flickor vill utskottet peka på kommunernas möjligheter att få statsbidrag till kostnader för anordnande av kurser i teknik för flickor under sommaruppehållet (jfr SÖ-FS 1985:57). De s. k. ungdomslagen avser åtgärder för äldre arbetslösa ungdomar. I ungdomslagen återfinns många flickor som ännu inte blivit klara över sitt framtida yrkesval. Det kan därför vara lämpligt att stimulera dessa flickor till att pröva mindre traditionella arbetsuppgifter. Utskottet erinrar om vad arbetsmarknadsutskottet har anfört om att planeringen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna inriktas på att kvinnorna kan få del av dessa i den omfattning som motsvarar deras andel av de arbetslösa. Det är därvid angeläget att ytterligare försök görs att bredda kvinnornas arbetsmarknad. I sammansättningen av arbetsuppgifter för ungdomslagen bör detta särskilt uppmärksammas (AU 1984/85: 18 s. 10 f.).

Utskottet finner det avslutningsvis av värde att kunna konstatera att det råder politisk enighet i vad gäller arbetet med att åstadkomma jämställdhet mellan könen. Det framgår av det anförda att det åligger myndigheterna på samtliga nivåer att verka för jämställdhet. Utskottet utgår från att regeringen uppmärksamhet följer utvecklingen på området. Med hänvisning härtill och till vad utskottet har anfört i ämnet avstyrker utskottet motionerna 1985/86: Ub831 yrkande 4, 1985/86: A608 yrkandena 8 och 9 samt 1985/86: A803 yrkande 2.

I motion 1985/86:Ub212 (s) påpekas att reglerna för *rätt till skolskjuts* varierar kraftigt från kommun till kommun. Motionärerna ger exempel på hur en stelbent tillämpning av bestämmelser för skolskjuts kan medföra omotiverade orättvisor för somliga barn. Aktuella problem skulle sannolikt minska avsevärt, om någorlunda likartade bestämmelser kunde åstadkommas, när det gäller rätten till skolskjuts. Med hänvisning härtill bör enligt motionen riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att en central vägledning för skolskjutsverksamhet bör utarbetas.

Det finns inte något uttryckligt åliggande för kommunerna att anordna skolskjutsning. Emellertid är kommunerna skyldiga att vidta erforderliga anordningar för att göra utbildningen tillgänglig för eleverna. När skolskjutsning anordnas, gäller förordningen (1970:340, omtryckt 1975:880, ändrad senast 1986:45) om skolskjutsning samt statens trafiksäkerhetsverks närmare föreskrifter angående skolskjutsning av den 21 maj 1976. Den statliga regleringen på området tar sikte på trafiksäkerheten. Utskottet utgår från att kommunerna även i övrigt anordnar skolskjutsningen på ett ändamålsenligt sätt. Utskottet anser inte att riksdagen bör göra ett uttalande om den kommunala verksamheten med skolskjutsar i enlighet med motion 1985/86:Ub212. Med hänvisning härtill avstyrks motionen.

Betydelsen av en väl sammansatt kost framhålls i motion 1985/86:Ub252 (c). En felaktigt sammansatt kost under barna- och ungdomsåren kan ge upphov till sjukdomar och men för livet. Enligt motionen har man i en del kommuner i landet på ett riktigt sätt och i enlighet med läroplanens intentioner tolkat *skolmåltidens roll*, nämligen där skolmåltiden ses som en del av den pedagogiska verksamheten under skoldagen och inte någon från undervisningen isolerad företeelse. Men motionärerna saknar föreskrifter i den nya skollagen vilka tar sikte på skollunchen som ett allsidigt pedagogiskt instrument. Skolmåltidens roll som ett läromedel förfuskas. I stället för att köpa teoretiska böcker om konsten att överleva och att äta rätt kan man få ut mycket av en skolmåltid tillgänglig för alla på samma villkor. SÖ bör, menar motionärerna, få i uppdrag att klarlägga för kommunerna skolmåltidens betydelse som en pedagogisk resurs samt att undanröja "diskrepansen mellan läroplanen och skollagen".

Utskottet delar motionärernas uppfattning att skolan har en viktig uppgift att fylla när det gäller att bidra till elevernas kunskaper om hur viktigt det är med goda kostvanor. Skolmåltiderna bör sålunda inte ses isolerade från skolans övriga verksamhet. Syftet med motionärernas önskemål om skollunchen som en pedagogisk resurs bör enligt utskottets mening kunna nås inom ramen för kommunernas möjligheter till egna initiativ. Utskottet har inget att erinra mot att den statliga skoladministrationen, om så bedöms erforderligt, ger stöd och råd för en vidare utveckling av ifrågakvarande verksamhet. Med det anförda avstyrker utskottet motionen.

Åberopande vad som anförts i det föregående hemställer utskottet

1. beträffande *den enskildes kunskapsutveckling, de enskilda ämnenas ställning, m.m.*

att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub808 yrkandena 1, 2 och 3,

2. beträffande *ökade valmöjligheter och nivågruppering på högskolastadiet, m.m.*

att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub292 yrkandena 1, 2 och 3,

3. beträffande *anpassad studiegång och befrielse från skolgång*
att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub292 yrkandena 4 och 5,

4. beträffande *praktiska och teoretiska inslag i skolundervisningen*

att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub214 yrkande 6,

5. beträffande *värdeförankring i den kristna etiken*

att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub214 yrkande 1,

6. beträffande *undervisning i kristendom och ämnet religionskunskap*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86: Ub201 yrkande 1, 1985/86: Ub214 yrkande 5, 1985/86: Ub220, 1985/86: Ub260 yrkande 1 och 1985/86: Ub299 yrkande 1,

7. beträffande *utvärdering av ämnet religionskunskap*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86: Ub260 yrkande 2 och 1985/86: Ub267,

8. beträffande *skolpräster*

att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub248,

9. beträffande *B-språken på grundskolans högstadium*

att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub281,

10. beträffande *de moderna språkens ställning i skolan*

att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub301 yrkande 2,

11. beträffande *ämnet maskinskrivning*

att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub203,

12. beträffande *teckenspråk som hemspråk*

att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub216,

13. beträffande *teckenspråk som obligatoriskt ämne*

att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub828 yrkande 1,

14. beträffande *skolans sexualundervisning*

att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub209,

15. beträffande *undervisning om äldre människors situation och om handikappade*

att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub224,

16. beträffande *trafikantutbildning*

att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub233,

17. beträffande *kunskaper om ett kärnvapenkrigs ohyggliga effekter och aktiv fredskamp*

att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub250,

18. beträffande *miljöinformationen i skolan, m.m.*

att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub801,

19. beträffande *elevernas handstil*
att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub246.
20. beträffanden *jämställdhetsansvarig vid varje länsskolnämnd*
att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub831 yrkande 3.
21. beträffande *jämställdhetsarbetet i övrigt i skolan*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: Ub831 yrkande 4, 1985/86: A608 yrkandena 8 och 9 samt 1985/86: A803 yrkande 2.
22. beträffande *skolskjutsverksamheten*
att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub212.
23. beträffande *skolmåltidsverksamheten*
att riksdagen avslår motion 1985/86: Ub252.

Stockholm den 20 november 1986

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Birgitta Rydle (m), Lars Svensson (s), Ylva Annerstedt (fp), Ingvar Johnsson (s), Göran Allmér (m), Barbro Nilsson (s), Margareta Hemmingsson (s), Birger Hagård (m), Marita Bengtsson (s), Larz Johansson (c), Björn Samuelson (vpk), Kerstin Keen (fp), Jan Hyttring (c) och Rinaldo Karlsson (s).

Reservationer

1. Den enskildes kunskapsutveckling, de enskilda ämnenas ställning, m.m. (mom. 1)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Utskottet vill" och på s. 6 slutar "i motionen" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är det nödvändigt att från grunden diskutera vilken roll utbildningen först och främst skall spela. Möjligheter som i dag inte utnyttjas måste tas till vara. Utskottet menar att man kompromisslöst bör ange att det är för att utveckla personligheter och ny kunskap som skolan, den högre utbildningen och forskningen är till. Av detta följer med nödvändighet att utbildningens struktur och arbetssätt måste förändras.

Undervisningen bör präglas av den grundläggande utgångspunkten att varje människa är unik. Förståelse för att allas insatser är av lika värde och tillsammans bildar den helhet på vilken vårt gemensamma välbefinnande vilar är viktig. De unga måste få känna att all deras inneboende kapacitet kan och skall utvecklas och bli till nytta för dem själva och för vårt land. För att nå dithän måste skolan ge alla elever stöd och stimulans.

Inlärn timer och därmed kvaliteten i undervisningen är beroende av att ämnesgränser upprätthålls. Vårt samlade vetande är grupperat i ämnesstrukturer som eleverna måste ges träning att orientera sig i. Utan att

ämnegränserna upphävs finns emellertid vinster att göra genom samordning av likartade moment inom flera ämnen. Lgr 80 bör få en sådan utformning att det skall vara möjligt att samordna studierna av likartade moment inom flera orienteringsämnen utan en långt gående integrering. Någon upplösning av ämnesstrukturen får ej komma i fråga.

Skolans uppgift bör enligt utskottets mening renodlas så att skolarbetet kan koncentreras på huvuduppgiften att ge eleverna kunskaper och färdigheter. För flertalet skolämnen gäller att stoffmängden har ökat påtagligt. Utskottet föreslår därför att en genomgång av ämnena och deras innehåll görs i syfte att ge ämnesstoffet en rimlig omfattning i förhållande till timplanerna. Översynen av ämnena bör leda till att undervisningen koncentreras till det verkligt centrala. Läraren bör få det avgörande inflytandet över hur undervisningstiden används.

Vad utskottet nu anfört om den enskildes kunskapsutveckling, de enskilda ämnenas ställning och det centrala ämnesinnehållet bör riksdagen med bifall till motion 1985/86: Ub808 yrkandena 1, 2 och 3 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. *beträffande den enskildes kunskapsutveckling, de enskilda ämnenas ställning, m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: Ub808 yrkandena 1, 2 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

2. Ökade valmöjligheter och nivågruppering på högstadiet, m.m. (mom. 2)

Birgitta Rydén, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar "Riksdagen har" och på s. 7 slutar "i motionen" bort ha följande lydelse:

Det är skolans uppgift att ta till vara och utveckla elevernas begåvning. Skolan måste för att lyckas med detta vara så organiserad att den kan ta hänsyn till elevernas anlag och intressen. Detta gäller särskilt på högstadiet. Tonåringar med växande insikter om vad just deras intressen är har särskilt stort behov av att skolan tar hänsyn till deras personliga egenart.

Möjligheterna till egna val på högstadiet är alltför små. Tiden för en individuell vald utbildning bör enligt utskottet kunna följa den modell för flera valmöjligheter som anges i motion 1985/86: Ub292.

Utskottet delar vidare motionärernas uppfattning att de nuvarande reglerna om tidsbegränsning för anordnande av särskilda grupper av sådana elever som måste ha betydligt mer hjälp än andra bör tas bort. Om man i en skola finner att eleverna gynnas av en undervisning baserad på en gruppindelning efter individernas behov eller förmåga, bör en sådan gruppering få ske. Möjligheterna att anpassa undervisningen till den enskilde eleven kan härigenom bättre tas till vara.

Slutligen instämmer utskottet i motionärernas förslag om möjlighet för

vissa elever att påbörja lärlingsutbildning efter årskurs 8. I sådana fall där lärlingsutbildningen påbörjas i grundskolan bör den i gymnasieskolan förlängas med ett år.

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1985/86: Ub292 yrkandena 1, 2 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört om ökade valmöjligheter och nivågruppering på högstadiet.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *ökade valmöjligheter och nivågruppering på högstadiet, m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: Ub292 yrkandena 1, 2 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

3. Anpassad studiegång och befrielse från skolgång (mom. 2)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar "Frågan om" och slutar "motion 1985/86: Ub292" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att ge de lokala skolmyndigheterna möjlighet att i särskilda fall medge anpassad studiegång eller t.o.m. skolgångsbefrielse. Sådana åtgärder kan bidra till att skoltrötta elever senare känner det lättare att återuppta sina studier. Möjligheterna att medge anpassad studiegång bör alltså göras större och rätten att i särskilda fall bevilja skolgångsbefrielse bör återinföras. Riksdagen bör med bifall till motion 1985/86: Ub292 yrkandena 4 och 5 som sin mening ge regeringen detta till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *anpassad studiegång och befrielse från skolgång*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86: Ub292 yrkandena 4 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

4. En jämställdhetsansvarig vid varje länsskolnämnd (mom. 20)

Ylva Annerstedt (fp) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar "Utskottet vill" och på s. 19 slutar "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat frågor som avser skolans medverkan i arbetet för jämställdhet mellan kvinnor och män. Utskottet har därvid bl.a. hänvisat till läroplanens formuleringar.

Trots detta förefaller det som om intresset för jämställdhetsfrågorna i skolan mattats. Detta är naturligtvis inte fallet överallt. Utskottet anser dock att det vore till fördel för jämställdhetsarbetet om varje länsskolnämnd inom sig utsåg en jämställdhetsansvarig, som kunde ge de lokala

skolmyndigheterna stöd och råd i jämställdhetsarbetet. En ordning som innebär att all personal vid nämnden skall känna ansvar för de aktuella frågorna kan tyvärr få konsekvensen att ingen känner det totala ansvaret. Vad utskottet nu anfört om en jämställdhetsansvarig vid läns skolnämnderna bör riksdagen med bifall till motion 1985/86: Ub831 yrkande 3 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *en jämställdhetsansvarig vid varje läns skolnämnd*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: Ub831 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

Särskilt yttrande

Kunskaper om ett kärnvapenkrigs ohyggliga effekter och aktiv fredskamp (mom. 17)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anför:

När utskottet för ett år sedan (UbU 1985/86:2) behandlade frågan om skolans fredsundervisning anförde vi i reservation 1 att vi inte delade utskottets syn på det av SÖ utgivna servicematerialet om fredsundervisning, bl. a. därför att det inte framhåller frihetsbegreppet som en överordnad förutsättning för att fred skall råda i världen. Vad vi då reservationsvägen framförde äger fortfarande giltighet.

